

Nr 136.

Av herr **Hansson** i Vännäsby, *angående rätten att tillvarataga skogsbär.*

Frågan om rätten till vilt växande bär har upprepade gånger varit föremål för riksdagens prövning. Såväl 1899 som 1908 väcktes motioner i ämnet med begäran om utredning, vilka dock icke vunno riksdagens bifall. Emellertid upptogs redan strax efteråt spørgsmålet om skogsbären av lagberedningen i dess arbete på ny jordabalk. I det på sin tid framlagda utkastet till sådan hade det ej syntts beredningen riktigt att utan vidare lagfästa uppfattningen att envar hade rätt att på annans mark plocka bär och andra dylika naturalster. Å andra sidan ansåg beredningen icke, att det borde ifrågasättas att alldeles bryta med den hävdvunna uppfattningen och obetingat förbehålla skogsbären åt ägaren. Vid 1913 års riksdag framhölls i anledning av väckt motion, att åtminstone i de sydligare delarna av landet, där skogsbären tillades ett jämförelsevis högre värde, rättsuppfattningen vore på väg att förändras i riktning mot ett starkare hävdande av jordägarens anspråk på att skogsbären tillkomme honom i likhet med andra alster av hans jord samt att han för den skull borde äga att utan intrång av andra tillgodogöra sig desamma. Efter hemställan av lagutskottet avlät riksdagen även en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida och i vilken omfattning ägare och innehavare av jord kunde beredas skydd mot tillägnande av å deras mark växande vilda bär, samt om framläggande för riksdagen av förslag till lagstiftning i ämnet. Denna riksdagens framställning föranledde utarbetande inom justitiedepartementet av ett utkast i lag om rätt till bärplockning och tillvaratagande av vissa andra naturalster. Ärendet överlämnades sedermera till vissa sakkunniga, som år 1919 tillkallats för att biträda vid fortsatt behandling av frågan om ny jordabalk. Emellertid förordnade Kungl. Maj:t år 1922, att det åt dessa sakkunniga anförtrodda utredningsarbetet skulle vila, och det har sedermera icke återupptagits. Vid flera tillfällen hava nya framstötter gjorts av riksdagen men på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut ej lett till några positiva resultat. En ny synpunkt i bärfrågan har emellertid tillkommit. År 1928 hemställde riksdagen i anledning av väckt motion, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående sin beräkning av tiden för skörd av lingon samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. År 1930 framlades proposition enligt vilken Kungl. Maj:t skulle, därest förhållandena sådant påkallade till förhindrande av att lingon plockades innan de uppnått lämplig mognad, äga att på framställning av hushållningssällskap och landsting för-

ordna, att inom visst område plockning av lingon, där dessa ej omedelbart förtärdes i samband med plockningen, icke finge äga rum före dag, som av länsstyrelsen bleve bestämd. Trots jordbruksutskottets hemställan om bifall i huvudsak till propositionen föll frågan även denna gång på kamrarnas skiljaktiga beslut. En sista aktion gjordes vid nästlidet års riksdag (I: 251 och II: 458) men blev likaledes utan resultat.

Skogsbären, särskilt lingonen, hava med åren erhållit ett stigande värde såsom handelsvara. Inriktningen mot ökad vegetabilisk kost i allmänhet, ökad vinproduktion på basis av svenska bär o. s. v. hava bidragit härtill. Måhända har ock de senare årens svåra läge för jordbruket gjort, att ej minst de smärre jordbrukarna sett sig nödsakade att till det yttersta tillvarataga de möjligheter deras mark erbjuder. Men här möter dem ett hinder i form av lagstiftningens inkonsekvens. Under det att ingen vågar förmena jordbrukarna exempelvis det hö, som växer å deras mark, oavsett om de själva sått det eller ej, få de finna sig uti att lagen ej skyddar dem från intrång från allmänhetens sida då det gäller tillvaratagande av skogsbären. Förr, då skillnaden mellan landsbygd och stad var starkare markerad, voro de menliga följderna härav ej så kännbara. Landsbygden och dess skogar fingo på grund av de bristfälliga kommunikationerna åtnjuta bättre fred. Nu däremot, då busslinjer trafikera praktiskt taget varje landsväg i hela riket, möter det inga svårigheter att organisera bärplockningen på lantbrukarnas skogar som en vanlig stadsnäring, t. o. m. i stor stil. För en ringa penning kunna nu de flitiga skövlarna, försedda med korgar och medhjälpare, resa ut på morgonen och avverka stora skogsområden på bär, innan aftonbussen återför dem till staden och lönen för deras möda, där arbetet ej snarare än möda utgör en angenäm rekreation och omväxling i det vardagliga. För tiden då bär må plockas finnas som nämnt inga som helst bestämmelser, och oftast tagas bären långt ifrån mognad. Härtill kommer en annan synpunkt som ej bör lämnas helt åt sidan. Jordägaren är vid plundringen av hans marker på bär i praktiken ännu sämre ställd än de lyckligare lottade främlingar som kunna fritt välja sin tid. Då bären börja mogna, är i stora delar av vårt land jordbrukets folk som ivrigast sysselsatt med skördearbetet, vilket ofta i olika former tager i anspråk landsbygdens samtliga arbetskrafter, såväl gamla som unga. När i sinom tid skördearbetet lättas och tillfälle gives till bärplockning för dessa äro också ofta bären redan tillvaratagna av andra. I korthet sagt, ägaren till marken får ej freda sig annat än i ytterst obetydlig grad (beträffande tomt med ringa därintill liggande område) mot inkräktande bärplockare, och någon fridlysningstid finnes ej till förhindrande av plockning av omogna bär. Det synes ej vara ur vägen att i dessa avseenden bereda landsbygdens folk den ökade möjlighet till utkomst, vartill de hava en obestridd moralisk om ej lika fullt klar juridisk rätt och som särskilt för smärre jordbrukare med familjer spelar en icke oväsentlig roll. Då på

senare tid så många åtgärder vidtagits för att bereda lättnad åt jordbruksbefolkningen bör ej heller denna utväg försmås. Den har åtminstone till skillnad från de övriga den fördelen att icke kräva kontanta utlägg från det allmännas sida.

Under återopande av det ovan anförda får jag anhålla,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om återupptagande av den tidigare igångsatta men år 1922 nedlagda utredningen i ämnet, samt om vidtagande av åtgärder i samma syfte som avsågs med 1930 års proposition till riksdagen angående bestämmelser om förbud för plockning av omogna skogsbär, allt i syfte att åt den jordägande lantbefolkningen i högre grad än nu är fallet säkerställa avkastningen av skogsbär på deras marker.

Stockholm den 19 januari 1935.

Eric Hansson.

I motionens syfte instämmer:

T. G. v. Seth.
